

Danmarks Mission ved OSCE, IAEA og CTBTO

Wien, den 4. februar 2010

Nyt fra OSCE-missionen

Det kasakhiske OSCE-formandskabs prioriteter

Det kasakhiske formandskab præsenterede på et møde i det Permanente Råd den 14. januar 2010 dets prioriteter for organisationen i 2010. Den kasakhiske præsident Nazarbayev bekendtgjorde på en båndet videotale, at formandskabet vil arbejde på at effektivisere OSCE for at bevæge sig væk fra den i dag opdelt organisation, hvor man taler om 'øst og vest for Wien'. Formandskabet vil desuden styrke konsensusprincippet samt sikre balance mellem de tre dimensioner i OSCE.

Afholdelse af et topmøde i 2010 er en absolut topprioritet for det nye formandskab. Kasakhstan har frem til medio 2010, hvor den endelige beslutning om afholdelse af et topmøde skal træffes, til at overbevise de skeptiske vestlige lande om, at der vil være nok substans til at begrunde et topmøde. Det kasakhiske formandskab peger på europæisk sikkerhed, Afghanistan samt tolerance som mulige emner for topmødet, som desuden kunne fejre 35-året for Helsinki-slutakten, 20-året for Paris-charteret og 65-året for 2. verdenskrigs afslutning. Den kasakhiske udenrigsminister Saudabayev oplyste på samme møde i det Permanente Råd, at formandskabet vil invitere til et uformelt udenrigsministermøde i Almaty til sommer, hvor det er den kasakhiske forhåbning, at dagsorden og tidspunkt for topmødet kan fastlægges.

Det kasakhiske formandskab støtter en drøftelse af det russiske forslag om en europæisk sikkerhedstraktat. Samtidig vil formandskabet fortsætte Korfu-processen om europæisk sikkerhed og har fremlagt en ambitiøs mødeplan for forårets drøftelser i Korfu-processen, omfattende bl.a. mindst otte uformelle ambassadørmøder og to "ambassadør-retreats" før fremlæggelsen af midtvejsrapporten i slutningen af juni. Ud fra ønsket om, at Korfu-processen skal bevæge sig fra efterårets dialog på udvalgte fokusområder til en mere resultatorienteret fase med drøftelse af konkrete forslag, som kan forbedre den kooperative sikkerhed i OSCE-området, foreslås det tillige, at en række seminarer og konferencer i OSCE-regi skal sikre input og forslag til den videre Korfu-proces.

Under den politisk-militære dimension vil man fra kasakhisk side prioritere en opdatering af Wien-dokumentet, løsning af de frosne konflikter, styrkelse af OSCE's bidrag til FN-resolution 1540's mål samt bekæmpelse af narkosmugling og terrorisme, herunder ved

afholdelse af en terrorismekonference i Almaty i 2010. OSCE's engagement med Afghanistan er desuden af høj prioritet for formandskabet.

I den økonomiske og miljømæssige dimension vil man fra kasakhisk side særligt fokusere på transkontinentale transit- og transportkorridorer samt – med inspiration fra spørgsmålet om Aralsøen - miljø sikkerhed. Kasakhstan vil tillige prioritere opfølgning på sidste års arbejde angående migration og navnlig energisikkerhed, ligesom man vil fortsætte bestræbelserne på at opnå enighed om organisatoriske tiltag, der kan styrke dimensionens effektivitet og profil. Som noget nyt har det kasakhiske formandskab udpeget personlige repræsentanter for hhv. transport og miljø sikkerhed.

Tolerance og interkulturel dialog er en topprioritet for det kasakhiske formandskab under den menneskelige dimension, og en tolerancekonference vil blive afholdt i Astana den 29.-30. juni 2010. Andre kasakhiske fokusområder i den menneskelige dimension er bekæmpelse af menneskehandel med børn, samt kvinders ligestilling. I samarbejde med Danmark planlægges der desuden en konference til fejring af 20-året for København-dokumentet den 10.-11. juni i København, som blandt andet vil fokusere på implementeringen af København-dokumentets forpligtelser vedrørende demokrati, grundlæggende menneskerettigheder og friheder samt nationale minoriteters rettigheder.

Den militære dimension

På OSCE ministerrådsmødet i Athen blev der givet mandat til, at OSCE's militære dimension, Forum for Sikkerhedssamarbejde (FSC), skulle inddrages i Korfu-processen, hvilket især Rusland var tilfreds med. Implikationerne heraf må imidlertid forventes at blive, at Rusland vil udnytte FSC's status som omdrejningspunkt for OSCE's hårde sikkerhed til at fremme egne forslag uden inddragelse af de "blødere" sider af OSCE's sikkerhedsbegreb. Dette er ikke mindst en begrundet frygt, der er blevet formuleret af en række af NATO-landene.

Rusland og Hviderusland har således i fællesskab fremlagt i FSC et forslag om en omfattende revision af Wien-dokumentet fra 1999, som omhandler tillids- og sikkerhedsskabende foranstaltninger på det militære område. Dette forslag har i den seneste periode været genstand for hårde diskussioner. Med Wien-dokumentet, som en parallel til den kriseramte "Traktaten om Konventionelle Væbnede Styrker i Europa" (CFE-traktaten) har frygten fra flere NATO-lande imidlertid været, at en revision af Wien-dokumentet ville medføre, at CFE-traktaten ville miste sin relevans og potentielt kunne medføre dens fald. Således har bl.a. USA og Storbritannien tidligere stået stejlt mod en opdatering, men den seneste periode har vist en opblødning af disse landes modvilje. Så

på trods af en generel holdning blandt NATO-landene om, at Wien-dokumentet fungerer tilfredsstillende, selvom dele af det er forældet, er man nu villige til at se på en trinvis og målrettet revision. En væsentlig anke har dog været, hvordan modaliteterne for en revision skulle se ud.

Fra dansk side er der nu fremlagt et forslag i FSC vedrørende modaliteterne for en opdatering af Wien-dokumentet, som dels sikrer en trinvis og målrettet proces som ønsket af NATO-landene, men som også efterkommer Ruslands ønske om at påbegynde en revision snarest muligt. Tanken bag det danske forslag er at etablere en cyklus med en gennemgangskonference for Wien-dokumentet hvert femte år, med start i 2011, hvor FSC beslutninger om Wien-dokumentet vedtaget i den mellemliggende periode indføres og dermed administrativt sikrer en revidering af dokumentet. En på forhånd aftalt opdateringscyklus skulle formindske risikoen for politisering af en revision og skabe bedre mulighed for konstruktivt samarbejde. Endnu er der ikke modtaget officiel respons, men der er modtaget flere positive tilkendegivelser til det danske initiativ.

Foråret tegner dermed til at blive en interessant periode for FSC, som med en beslutning om en revision af Wien-dokumentet vil kunne levere et vigtigt bidrag til Korfu-processen.

OSCE's Økonomiske og Miljømæssige Forum, Wien, 1.-2. februar

Første del af dette års Økonomiske og Miljømæssige Forum gennemførtes i Wien den 1.-2. februar. Emnet for Forum-processen er i år på det kasakhiske formandskabs initiativ transport, navnlig landtransport. Ved denne første del deltog over 250 repræsentanter for deltagerstater, internationale organisationer, NGO'er og virksomheder. Man drøftede hovedsagelig spørgsmål vedrørende vejtransport, mens opmærksomheden ved anden del af Forummet, der finder sted i Prag den 24.-26. maj, vil være på jernbanetransport.

Der var bred enighed om, at velfungerende transportsystemer bidrager til øget handel og økonomisk integration og dermed til udvikling, stabilitet og sikkerhed. Allerede derfor blev emnet betragtet som værende af relevans i OSCE-sammenhæng. Det blev påpeget, at OSCE navnlig har erfaring på grænseområdet, hvilket blev betragtet som særligt relevant, idet meget tidkrævende grænseprocedurer blev udpeget som den væsentligste hindring for effektiv transport ad landvejen og dermed øget inddragelse af de centralasiatiske lande i den internationale handel. Det fremgik samtidig klart, at en række mere specialiserede både mellemstatslige og private internationale organisationer er aktive på transportområdet. OSCE's potentielle bidrag blev særligt identificeret inden for skabelse af politisk opmærksomhed, etablering af relevante kontakter og skabelse af partnerskaber. Nogle af OSCE's feltmissioner præsenterede tillige projekter af relevans for etableringen af åbne

men samtidigt sikre grænser, f.eks. inden for uddannelse af grænse- og toldembedsmænd eller støtte til etablering af lokale brugergrupper bestående af embedsmænd, forretningsfolk og NGO'er med henblik på forbedring af grænseprocedurer. Fra EU-landenes side vil man arbejde for, at også miljø-aspekter af transport kommer til debat under Forummets anden del.